

Täysistunto

Torstai 3.2.2022 klo 16.00—21.14

2.5. Suullinen kysymys Euroopan turvallisuuden vakauttamisesta (Mika Kari sd)

Suullinen kysymys SKT 5/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Mika Kari.

Keskustelu

16.42 **Mika Kari sd:** Arvoisa puhemies! Kriisi Venäjän ja Ukrainan rajalla on aiheuttanut huolta kansalaisten keskuudessa. Kriisi on käynnistänyt koko Euroopan turvallisuutta koskehtavan neuvotteluiden sarjan. Useat Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjin jäsenmaat saivat tällä viikolla Venäjältä kirjeen. Etyjin osallistujavaltiot, mukaan lukien Venäjä, ovat sitoutuneet Helsingin päätösasiakirjaan ja sen vakautta sekä turvallisuutta ylläpitäviin periaatteisiin yhteistyön pohjalta. Yhteinen eurooppalainen linja nousee nyt entistä suurempaan rooliin, kun kirjeen vastausta laaditaan. Kysyisinkin ulkoministeri Haavistolta: miten Suomi tulee Etyjin puitteissa edistämään yhteistä näkemystä siitä, miten Euroopan turvallisuutta vakautetaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haavisto.

16.43 **Ulkoministeri Pekka Haavisto** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Karille hyvin ajankohtaisesta kysymyksestä. Olemme tosiaan saaneet tämän ulkoministeri Lavrovin kirjeen samaan tapaan kuin Nato-maat, EU-maat ja jotkut muut Etyj-maat — eivät ilmeisesti aivan kaikki — ja olemme käyneet tästä vastaamisesta jo EU-maiden kesken keskustelua. Tietysti meille ovat hyvin tärkeitä periaatteita Etyjissä maiden suvereenisuuden ja koskemattomuuden kunnioittaminen. Valitettavasti Ukrainan kohdalla näitä periaatteita on jo aikaisemmin rikottu Krimin laittoman miehityksen yhteydessä, Donbasin kriisin jatkamisessa, ja Venäjä on tietysti näistä monella tapaa vastuussa.

Samaan aikaan on hyvin tärkeää, että Etyjin puitteissa voitaisiin puhua aserajoituksista, aseiden kontrolloimisesta, harjoitusten läpinäkyvyydestä ja tämäntyyppisistä kysymyksistä. Näissä on jo annettu Venäjälle myöskin signaaleja, että näistä kaikista ollaan valmiita istumaan neuvottelupöytään.

Tätä vastausta koordinoidaan tällä hetkellä EU-maiden kesken, ja varmasti maiden vastauksissa tulee olemaan samanlaisia elementtejä.

Puhemies Matti Vanhanen: Tiedän etukäteen, että tähän aiheeseen on useista muistakin ryhmistä tullut kysymyksiä, ja ne yhdistetään tähän samaan. Nyt pyydän niitä edustajia,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2022 vp

jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Könttä.

16.45 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kuten edustaja Kari tuossa jo totesi, Euroopan turvallisuustilanne on jännitteinen. Se on heikentynyt. Venäjä on siirtänyt joukkoja Ukrainan vastaiselle rajalle sekä omalla alueellaan että miehitetyn Krimin alueella ja myös Valko-Venäjällä, ja tämä tilanne on hyvinkin haastava niin Suomen kuin koko mantereen osalta. Suomi tietysti itse päättää siitä, minkälaisia ratkaisuja me teemme ulko- ja turvallisuuspoliittisesti. Se on jokaisen suvereenin valtion oikeus, ja näin kuuluu ollakin. Uhkailun ja kiristuksen edessä ei pidä taipua.

Nyt kun myös kävitte puolustusministerin kanssa yhdessä Ruotsissa, niin kysyn teiltä, ulkoministeri, millä tavalla voisimme vielä syventää Ruotsin kanssa yhteistyötä, jota olemme onnistuneesti tehneet jo vuosikausien ajan, ja onko teillä käsitystä siitä, kuinka Ruotsi näkee tämän mahdollisen yhteistyön syventämisen, jolla myös omalta osaltaan paitsi taataan turvallisuuden tunnetta lisää Pohjolaan niin vakautetaan myös Euroopan tilannetta.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haavisto.

16.46 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä tosiaan oli eilen historiallinen vierailu Tukholmassa sen vuoksi, että ilmeisesti koskaan aikaisemmin ei ole tapahtunut niin, että molempien maiden ulko- ja puolustusministerit yhdessä tapaavat. [Erkki Tuomioja: On tapahtunut!] — Ahaa, täällä tuli jo korjaus. — Tapa- simme myöskin Ruotsin puolustusvoimien komentajan ja kuulimme Ruotsin tilannekuvaa ja pystyimme vertaamaan sitä myöskin oman tilannekuvaamme. Samaan aikaan kävimme läpi sotilaalliselta puolelta harjoitusmahdollisuuksien lisäämistä ja kaikkea sitä, mitä sotilaallisella puolella voidaan viedä eteenpäin mutta myöskin diplomaattisella puolella. Ruotsillahan on esimerkiksi ollut juuri Etyjin puheenjohtajuus, ja puhuimme tästä Suomen tulevasta vuoden 25 Etyj-puheenjohtajuudesta ja siitä, miten voisimme Etyjin toimintaa tässä tilanteessa vahvistaa. Tietysti näkemyksemme oli hyvin samantyyppinen siitä Ukrainan alkuperäisestä tilanteesta, johon tekin viittasitte — on erittäin huolestuttavaa, että joukkoja siirretään Ukrainan rajan läheisyyteen — ja myöskin siitä, että nyt Valko-Venäjää vedetään tähän mukaan harjoitusten kautta, niin että uhka, myöskin sotilaallinen uhka, Ukrainaa kohtaan lisääntyy.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

16.47 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Piiruakaan ei pidä antaa periksi meidän vapaudestamme, ei myöskään vapaudestamme liittoutua, jos niin katsomme Suomea parhaaksi toimia. Tämä kriisi, mikä meillä on nyt käsillä, on poikkeuksellinen sen 20 vuoden aikana, mitä tässä presidentti Putinin hallinnon kanssa on toimittu. Ehkä aika kuvaava lause tässä Venäjän kirjeessä on, että siinä todetaan näin, että joko turvallisuutta on kaikille tai sitä ei ole kenellekään, ja viitataan siihen, että ainoastaan silloin maat saisivat käyttää Etyjin periaatteiden mukaista vapauttaan liittoutua, jos se ei vaikuta muiden turvallisuuteen. Tämähän on mahdoton ajatus: jos ei voida muuta kuin kaikkien Etyj-maiden kesken sopia liittoutumisesta, niin kukaan ei saisi sopia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2022 vp

On hyvä, että komission puheenjohtaja on tänään Suomessa vieraillessaan vahvistanut, että EU yhdessä laatii vastauksia, ja näin tärkeän kansallisen asian yhteydessä puheenjohtaja Orpo on ehdottanut — ja minusta se on hyvä ehdotus — että tasavallan presidentin johdolla puolueiden puheenjohtajat kävisivät läpi tilannetta ja hakisimme niitä yhteisiä ajolinjoja. Kysyn pääministeriltä: oletteko valmis edistämään tällaisen aloitteen toteutumista?

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.48 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tasavallan presidentti varmasti itse harkitsee ja päättää, kutsuako eduskuntaryhmien, puolueiden puheenjohtajat koolle. Tämä on hänen harkinnassaan, ja ilman muuta itse puolueen puheenjohtajana tällaiseen tapaamiseen osallistun, mikäli kutsu tulee.

Olemme myös kertoneet, että hallitus tulee antamaan eduskunnalle pääministerin ilmoituksen tästä ulko- ja turvallisuuspoliittisesta tilanteesta. Mielestäni on hyvä, että eduskunnan iso sali pääsee tätä keskustelua käymään, ja tietenkin on myös selvää, että eduskunnan erikoisvaliokuntien kanssa tätä tilannetietoa aktiivisesti vaihdetaan ja vuoropuhelua käydään.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niemi.

16.49 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt kun käymme tällaista keskustelua ja olemme valitettavasti tilanteessa, missä Euroopan tilanne tuntuu kovin epävakaalta, kysyisinkin arvoisalta puolustusministeriltä, mikä on teidän näkemyksenne: onko meidän lisättävä valmiuttamme, jos tulee se tilanne, että tänne on tulossa muitakin kuin opiskelijoita eliikä hallitsematon maahanryntäys, kuten oli vuonna 2015, silloin Ruotsin kautta, mutta jos se tulee tapahtumaan tällä kertaa Viro-, Latvia-, Liettua-, Unkari-, Puola-rajojen yli ja sen jälkeen tänne Suomeen? Mikä on näkemyksenne tässä tilanteessa?

Puhemies Matti Vanhanen: Kaikkonen.

16.50 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että tilanne on valitettavan jännitteinen tällä hetkellä. Ainoa järkevä ulospääsy tässä tilanteessa on neuvottelun ja diplomatian tie, ja kaikki ponnistelut täytyy nyt tietysti sille rintamalle laittaa tässä.

Puolustusvoimat säätelee valmiutta aina vallitsevan tilanteen mukaisesti ja Puolustusvoimat on kertonut jo, että valmiutta on hieman säädetty. Tässä ei mitään massiivisia muutoksia, mutta Puolustusvoimat arvioi aina jatkuvasti turvallisuusympäristöä ja sen mukaan hereillä ollaan, kun tarvetta milloinkin on.

Tuommoisesta spekulatiosta sitten tämäntapaisesta turvapaikanhakijatilanteesta kuin oli 2015: Tietysti on ensisijaisesti Rajavartioston asia puuttua tähän ja sisäministeriön asia puuttua tähän, mutta toki Puolustusvoimat voi tarvittaessa antaa virka-apua, jos pyydetään, mutta sitä annetaan vain toisen viranomaisen pyynnöstä. Tämmöistä tilannetta nyt onneksi tällä hetkellä ei ole näköpiirissä, mutta tietysti tilanne on se, että kaiken kaikkiaan, vaikka diplomatian tie on tärkein, niin kaiken näköisiin skenaarioihin on viisautta varautua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mustajärvi.

16.51 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kolmessa valiokunnassa ja kahdessa seurantaryhmässä saanut ajantasaista tietoa Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisesta tilanteesta. Arvostan suomalaisten upseerien ammattitaitoa ja analyttistä tapaa arvioida kulloistakin tilannetta. Samaa ei valitettavasti voi sanoa kaikista tiedotusvälineistä. Ne suorastaan lietsovat sotahysteriaa — ja tavoitteenahan on taivuttaa Suomen kansa Nato-jäsenyydelle myönteiseksi.

Hyvin yksinkertainen kysymys vastuuministerille tai vastuuministereille: kohdistuuko Suomeen tällä hetkellä jokin konkreettinen sotilaallinen uhka?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen.

16.52 **Puolustusministeri Antti Kaikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomeen ei kohdistu tällä hetkellä mitään välitöntä, konkreettista sotilaallista uhkaa. Rajoillamme on rauhallista.

Kysymyksen käsittely päättyi.